

Antonia Ciolac

„STRĂINISME” LEXICALE CULINARE ÎN EMISIUNI
TELEDIFUZATE ROMÂNEȘTI (II)

2.5. Realizatorul, un diletant avizat, dialogând
cu un profesionist din domeniu

Pentru ilustrarea acestui tip de situație (*Locutor-prezentator* ± →←*Interlocutor*), am înregistrat și am analizat mai multe ediții ale emisiunii *Pohta ce-am pohtit* (transmisă de postul TVR Iași).

Locutorul-prezentator (55–60 ani) este un diletant (*gourmet* și *gourmand*) pasionat de literatura gastronomică franceză, iar interlocutorul său, bucătarul Vlad (30–35 ani), este *chef* la pizzeria „Mamma Mia” (Iași), local în bucătăria căruia se desfășoară filmarea. Excerptarea corpusului relevă faptul că neologismele de origine străină utilizate nu diferă în mod esențial de cele deja menționate în partea I a acestui articol (v. Ciolac 2016a). Iată câteva observații generale:

1) *Franțuzismele* sunt numeroase în exprimarea ambilor locutori, însă, totuși, unele diferențe apar:

a) Locutorul profesionist folosește uneori termeni echivalenți reprezentând sinonime concurente, dintre care numai unul este franțuzism: (*Chef*) – *Folosim legume trase la tigaie. Aceste legume sotate* (< fr. *faire sauter* ‘a prăji, a frige’) *le punem peste carne și [...]*//; (*Chef*) – *Vom pregăti o vinegretă*. (< fr. s.f. *vinaigrette* ‘sos rece pentru salate și crudități, preparat din ulei, sare și oțet aromatizate’). *Și cealaltă salată o vom dresa un pic cu French dressingu’ asta și montăm¹ peste cealaltă salată*//.

Locutorul profesionist utilizează numeroase verbe de origine franceză în descrierea operațiilor pe care le execută: *a blanșa*, *a fasona*, *a gratina*, *a poansona*, *a tranșa*² etc. Mai menționăm că uneori o noțiune este desemnată de către *chef* prin alăturarea unui element lexical francez cu unul englez: (*Chef*) – *Aici avem un tuil* {[tuil]}³ (< fr. *tuile* [tuil] s.f. ‘fursec subțire și lung sub forma unei țigle mici’

¹ Verbul (*a*) *monta* ‘a aranja preparatele estetic pe farfurie în vederea servirii’ corespunde adaptării sensului verbului *dresser* (din terminologia gastronomică franceză) la terminologia culinară românească. Verbul tranzitiv *monter* are, de fapt, în franceză un sens diferit: ‘a face să se umfle și să crească o cremă frecată/bătută’ (v. PRe).

² Pentru franțuzismele culinare verbale, vezi și Ciolac 2015c.

³ Reamintim că între paranteze drepte transcriem pronunțarea corectă indicată de dicționarele franceze și, respectiv, engleze consultate, iar între paranteze acolade și paranteze drepte notăm modul în care neologismul este pronunțat de către locutor.

(v. PRe); aici, ‘fâșie subțire și lungă de șuncă’⁴ *de becăn* (< engl. *bacon* ‘șuncă’), *să zicem un biscuite făcut din becăn*//.

b) Prezentatorul are capacitatea de a pronunța mai corect decât maestrul bucătar unii termeni de proveniență franceză (v. *bain-marie*), de a introduce termeni și noțiuni noi din domeniu, care sunt tot de origine franceză, sau de a face observații metalingvistice: (*Chef*) – *După ce am topit ciocolata pe be mare* {[bema're]} (< fr. s.m. *bain-marie*), [...] / (Prezentator) – *Gospodinele noastre știu deja ce-nseamnă bain-marie* [bêma'ri]//. (Prezentator) – *Uite ce frumos intră jiu* (< fr. *jus* ‘suc’), *cum se zice-n Moldova, peste pătratu’ de miel* < fr. *le carré d’agneau* ‘ansamblu de costițe de miel care alcătuiesc o singură bucată’, v. PRe)//. [Pe ecran vedem cum coastele de miel sunt stropite cu suc (=ji-ul) din tigaie.]

2) **Anglicismele** (ca și italianismele, de altfel) apar aproape exclusiv în exprimarea bucătarului profesionist. Prezentatorul folosește numai două anglicisme, pe care, de fapt, le reia în ecou de la interlocutorul său *chef*: (*Chef*) – [...] *un biscuite făcut din becăn* (< engl. *bacon*). / (Prezentator) – *Beicănu’ ca să iasă așa trebuie tăiat foarte subțire*//. (*Chef*) – [...] *asezonăm cu ulei de măsline, cu spaiș* (< engl. *spice* ‘condiment’) și lăsăm [...] / (Prezentator) – *Da! Punem și spaișu’*//. Într-o altă situație, prezentatorul glosează anglicismul folosit de bucătarul specialist cu echivalentul românesc: (*Chef*) – *Mușchiul este un pic mediu* (< engl. loc. adj. *medium rare* ‘fript la nivel mediu, între stadiile de friptură în sânge și de friptură bine coaptă’), *il vedem în secțiune*. / (Prezentator) – *Așa este! La vită trebuie să fie mai în sânge*//. În ceea ce privește anglicismele care apar în intervențiile locutorului *chef*, acestea sunt relativ numeroase și depășesc italianismele atât sub aspect cantitativ, cât și sub aspectul diversității. Cel mai frecvent am întâlnit substantive care desemnează ingrediente: *bacon*, (*roșii*) *cherry*, *curry*, *dressing*, *ketch-up*, *lime*, *spice* etc. Dintre acestea, figurează în DEX 2012 cu sensul culinar numai *curry* și *ketch-up*. Substantivul *dressing* apare în DEX, dar nu ca termen din domeniul alimentației. O mențiune specială merită substantivul *starter*, utilizat de *chef* Vlad cu sensul rom. ‘aperitiv’, echivalent cu fr. *hors-d’œuvre* s.m. invar. (cf. Oxford-Hachette 1997, s.v. *starter*, sensul 4.): (*Chef*) – *Ei [=dovleceii cu...] sunt de felu’ unu. Preparatu’ ăsta-i un starter*//. Locutorul profesionist folosește și câteva anglicisme cu valoare adjectivală (nu toate fiind pronunțate la fel ca în limba-sursă, engleza): *giant* [‘dʒaɪənt] ‘uriaș’, *home made* ‘făcut în casă’ (locuțiune echivalentă cu fr. *fait maison*), *light* [laɪt] ‘ușor’, (prăjit) *mediu* (discutat mai sus) etc.: (*Chef*) – *Luăm un crevete giant* [‘dʒaɪənt] și [...]//; (*Chef*) – *Avem aici maioneza noastră home made* {[‘hɒmɪd]}//. În discursul locutorului profesionist apar câteva verbe de proveniență engleză, care încorporează în forma și în sensul lor fie aparatul, fie ingredientul de la care provin: *a mixa* (‘a amesteca cu un mixer’), *a blendui* (‘a amesteca cu un blender’), *a dresa* (‘a turna/a pune dressing peste salată/preparat’).

⁴ În ceea ce privește substantivul de origine franceză *tuile*, constatăm românizarea pronunțării, dar și schimbarea genului gramatical din femininul francez în masculinul românesc.

În ceea ce privește frecvența absolută medie a străinismelor de care ne ocupăm aici, am obținut următoarele rezultate: FRANȚUZISME: 1 ocurență la **1,5** minute de emisiune; ITALIENISME: 1 ocurență la **5,4** minute de emisiune; ANGLICISME: 1 ocurență la **2,83** minute de emisiune. Pentru frecvența relativă a ocurențelor fiecărei categorii de xenisme, am obținut următoarele rezultate: FRANȚUZISMELE – reprezintă **54,86%** din totalul străinismelor fr.+it.+engl. excerptate; ITALIENISMELE – **15,27%**; ANGLICISMELE – **29,16%**.

2.6. Emisiune culinară cu funcție informativă, dar și ludică, de divertisment: prezentatorul-*chef* interacționează cu neprofesioniști (în general) avizați

Am analizat două sezoane din emisiunea *Academia lui Horia*, transmise de postul „Prima TV” în perioada iulie–decembrie 2011. Emisiunea reprezintă un concurs culinar în care prezentatorul-evaluator Horia Vârlan (în vârstă de aproximativ 50 de ani) este un maestru bucătar cunoscut, iar interlocutorii săi sunt concurenți neprofesioniști, dar competenți în domeniul culinar (*Locutor realizator-evaluator* → ← *Interlocutor*±). Pentru creșterea audienței emisiunii, fiecare dintre acești diletanți formează echipă cu câte un VIP (cărui îi lipsesc, însă, în general, cunoștințele culinare). Realizatorul profesionist al emisiunii, fiind conștient de faptul că folosește un limbaj de specialitate în care neologismele străine pot pune probleme de decodare, recurge la numeroase explicații terminologice, prin care auditoriul este inițiat în terminologia de specialitate.

a) Unele explicații sunt introduse prin adverbul *adică*: (*Chef*) – *Tăiem pomodori secchi* (it.). *Adică roșii uscate-n soare care stau în ulei de măsline*. (I,1)⁵//; (*Chef*) – *Un colier de curcan pe mash* [meʃ] (engl.) *de cartofi, adică pe un piure de cartofi mai altfel* (II,9) //.

b) Adesea, locul adverbului *adică* este luat de o mică pauză și de o intonație explicativă: (*Chef*) – *Piersicile le lași, le blanșezi* (< fr.), [o mică pauză, urmată de o explicație:] *le opărești, apoi le cojești* (I,9)//; (*Chef*) – *Aș fi dat cu gălbenuș peste ștrudel, ca să fie mai shiny* [ˈʃaɪni] (engl.), [precizează, traducând:] *mai lucios* (II,7) //.

c) Uneori, glosarea precedă neologismul explicat: (*Chef*) – *Coaja de portocală nu o opărești înainte?* [precizează] *Nu o blanșezi înainte?* //.

d) În mod frecvent, glosarea termenului se prezintă ca o definiție exprimată cu ajutorul verbului copulativ *a fi* (la indicativ prezent, forma afirmativă), iar discursul locutorului dobândește o tentă didactică mai pronunțată: (*Chef*) – *Mange-tout* {[manʃˈtu]} (< fr. s.m. invar.) *e un fel de mazăre*. (II,8) //.

e) Mai rar, verbul copulativ *a fi* este folosit în definiție la forma negativă, pentru a alcătui glosări care au o structură restrictivă: (*Chef*) – *Adaug într-un bol ricotta* (it.), *care nu este altceva decât un fel de urdă* (II,2) //.

⁵ Cifra romană indică sezonul, iar cifra arabă reprezintă episodul din care este extras fiecare exemplu citat.

f) Am întâlnit și câteva observații referitoare la terminologia profesiei, care au o formă evidentă de comentariu metalingvistic: (*Chef*) – *Acest amestec de ou, de gălbenuş de ou, de fapt, cu un pic de lichid se numeşte în termeni culinari sabayon* (fr.). (I,1) //.

g) Uneori, atunci când situația de comunicare o permite, termenii sunt explicați pe plan verbal, dar și prin ilustrări practice: (*Chef*) – *Acum o să tăiem julien* (explică termenul, dar în același timp efectuează și operațiile pe care le descrie:). *Tăiem felii subțiri, cam de trei milimetri, așa... Și-acuma le tăiem așa* (+gestul tăierii). *Da?* (I,1) //.

De-a lungul celor 9 episoade ale fiecărui sezon analizat, în cadrul interacțiunilor verbale inițiate și conduse de către locutorul-specialist sunt utilizate neologisme de origine franceză, italiană și engleză sub diferite forme: fie identice cu cele din limba de origine, fie deformate pe plan fonetic (cu o pronunțare românească) și/sau adaptate din punct de vedere morfosintactic sistemului limbii române.

FRANȚUZISME

Neologismele de origine franceză coincid în mare măsură cu cele deja menționate pentru emisiunile analizate sub 2.1., 2.2., 2.3. (în partea I a articolului) și (mai sus) în 2.4. La fel ca în emisiunile deja discutate, predomină substantivele și sintagmele nominale (v. *balotină* s.f. < fr. s.f. *ballottine* ‘bucată de carne dezosată, răsucită și legată cu o bucată de sfoară’; {[*du'xel*]}⁶ *de ciuperci* s.n. < fr. s.f. pl. *duxelles* [*dyk'sel*] ‘tocătură de ciuperci, ceapă și hașmă, servind drept umplutură’; etc.), dar apar și verbe. Mult mai puțin numeroase sunt adjectivele/locuțiunile adjectivale și adverbele/locuțiunile adverbiale.

Câteva dintre substantivele/sintagmele nominale relevate merită o discuție specială: a) termenul *bain-marie* (fr.) își păstrează în corpus sensul original (‘lichid cald, de obicei apă, în care se pune un recipient conținând ceea ce vrem să încălzim’), dar variantele sonore deformate cu care apare în comunicare (în vorbirea specialistului și a concurenților) se îndepărtează de originalul francez (dar cu păstrarea accentului pe ultima silabă) și se află în concurență chiar la același locutor. Am întâlnit formele: {[*benma're*]} și {[*bema'reu*]} (I,1); *baimaren* {[*baïma'ren*]} (I,1); {[*belma'ri*]} (I,5); *beimari* {[*beïma'ri*]} (II,7); b) termenul fr. *ciboulette* ‘arpagic’ este utilizat într-o variantă cu pronunțarea franceză (aproape) corectă [*sibu'let*], dar în corpus apar și pronunțările: {[*tjibu'let*]} (I,6), {[*tsibu'let*]} (I,1), {[*tjubu'lete*]} (I,1). Dintre verbele de origine franceză care nu au fost menționate sub 2.1., nici sub 2.2., amintim *a reduce*⁷ (< fr. vb. tranzitiv *réduire*, v. PRE, ‘a face să scadă și să se îngroașe un suc, un sos prin evaporare’) și *a fasona* (provenit din verbul tranzitiv francez *façonner*, pentru care nici PRE, nici Oxford-Hachette nu

⁶ Termenii aflați în același timp între paranteze drepte și/sau între acolade indică o pronunțare româniată, pe care o notăm cu semne fonetice adaptate limbii române.

⁷ Termenul (*a*) *reduce* nu figurează în DEX cu sensul culinar.

indică, însă, vreun sens culinar). Prezentatorul-specialist oferă următoarea explicație pentru substantivul (provenit din infinitivul lung) românesc *fasonare*: (*Chef*) – *Curățarea acestui mușchi de vită de pielițele astea urâte, de grăsimea asta se numește fasonare* (II,3).

ITALIENISME

Termenii culinari de origine italiană pe care i-am întâlnit în această emisiune sunt aproape toți substantive. Este de remarcat diversitatea redusă, dar frecvența de utilizare relativ mare a acestor lexeme. La italienismele culinare deja menționate (în partea I, sub 2.1., 2.2., 2.3.), putem adăuga: *carbonàta* < it. s.f. ‘carne de porc sărată, friptă la grătar’, *farfalle* < it. s.f. pl. ‘paste făinoase pentru supă’, *semifreddo* < it. s.m. ‘cremă-înghețată’, *sos pèsto* < it. s.m. *pèsto* ‘sos-condiment preparat pe bază de busuioc și de usturoi’; etc. Ar mai trebui precizat că italienismele substantive adoptă declinarea românească: *ricottei*, *parmezanului* (II,2), *broccoliului* (II,4).

ANGLICISME

Menționăm aici câteva substantive care prezintă variante în corpus: *cookie* [‘kuki] (< engl. *cookie* [‘kuki]) – pluralul englez *cookies* apare considerat și ca un substantiv românizat la singular, fiind folosit cu articolul hotărât masculin: {[*kukisul*]}; *curry* (< engl. *curry* [‘kʌrɪ] ‘condiment indian’) figurează în corpus cu trei pronunțări diferite, {[‘kʲuri]}, {[‘kuri]} și {[‘kãri]}; *mash* (< engl. *mash* [mæʃ]) ‘piure de cartofi’ are două pronunțări în text, [mɛʃ] și {[maʃ]}, și este utilizat în concurență cu franțuzismul *pi(u)reu*; etc.

În acest tip de emisiune, am obținut următoarele valori pentru frecvența absolută medie a străinismelor de care ne ocupăm: FRANȚUZISME: 1 ocurență la 5,95 minute de emisiune; ITALIENISME: 1 ocurență la 7,9 minute; ANGLICISME: 1 ocurență la 17,26 minute.

Pentru frecvența relativă a ocurențelor fiecărei categorii de neologisme, am constatat: FRANȚUZISMELE – reprezintă 47,5% din totalul străinismelor fr.+it.+engl. excerptate; ITALIENISMELE – 35,6%; ANGLICISMELE – 16,38%.

2.7. Emisiune-concurs în care funcția de divertisment prevalează

Materialul analizat reprezintă două episoade din emisiunea-concurs (teledifuzată de postul Antena 1) numită *Iadul bucătarilor*. Emisiunea constituie echivalentul românesc al spectacolului de televiziune anglofon *Hell’s kitchen*. Atât cei trei realizatori-evaluatori (care alcătuiesc juriul), cât și majoritatea concurenților sunt bucătari profesioniști (*Locutor realizator-evaluator*+ →← *Interlocutor* +/±). Ca atare, terminologia utilizată este aceea folosită între profesioniști, inclusiv pentru desemnarea ierarhiei funcțiilor din cadrul bucătăriei unui local de alimentație

publică: *head chef*, *second chef* (care sunt termeni micști: engl.+fr.), *chef* etc. Pentru desemnarea meseriei de preparator de pizza, am întâlnit derivatul format cu sufixul românesc *-er* de la neologismul italian substantival *pizza*: it. *pizza*+rom. *-er* > *pizzer* (v. și *supra*, sub 2.3., forma lexicală alternativă *pizzar*). Franțuzismele și italianismele relevate aici apar și în tipurile anterioare de emisiuni. Putem adăuga încă o deformare sonoră a termenului francez *bain-marie* (pe lângă cele deja menționate sub 2.5.): *beimarin* {[beïma'rin]}. Anglicismele par să fie mai diversificate sau/și mai frecvent utilizate decât în corpusurile precedente. Pe baza calculelor statistice, am obținut următoarele valori pentru frecvența absolută medie a străinismelor de care ne ocupăm: FRANȚUZISME: 1 ocurență la 6,2 minute de emisiune; ITALIENISME: 1 ocurență la 11,8 minute de emisiune; ANGLICISME: 1 ocurență la 7,78 minute de emisiune.

În ceea ce privește frecvența relativă a ocurențelor fiecărei categorii de neologisme, am obținut următoarele rezultate: FRANȚUZISMELE – reprezintă 42,5% din totalul străinismelor fr.+it.+engl. excerptate; ITALIENISMELE – 22,34%; ANGLICISMELE – 34%.

3. CONSTATĂRI GENERALE FINALE

3.1. Analiza de mai sus a relevat prezența unei game relativ largi de neologisme culinare⁸ de origine franceză, italiană și engleză în interacțiunile extrase din emisiuni românești teledifuzate.

Din punct de vedere strict morfologic, xenismele întâlnite în corpus sunt, cu precădere, substantive. La acestea se adaugă câteva adjective/locuțiuni adjectivale și adverbe/locuțiuni adverbiale care desemnează proprietăți, stări, moduri de preparare. Verbele (adesea nominalizate) sunt, cu precădere, de origine franceză. Apar, însă, și câteva anglicisme verbale (și nominalizări ale verbelor) care înglobează în sensul lor aparatul ori ingredientul de la al cărui radical pornesc (v., mai sus, *a mixa/mixare*, *a dresa/dresare* ‘a pune dressing’ etc.).

Din punctul de vedere al morfologiei lexicale, xenismele pe care le-am întâlnit sunt atât termeni simpli, cât și termeni complecși. Derivările pe teren românesc (v. *pizzar* și *pizzer*) sunt puțin numeroase în acest corpus oral. În ceea ce privește sintagmele terminologice (denumite și *synapsies*, v. Cabré 1998: 156), acestea sunt, de cele mai multe ori, preluate ca atare. Totuși, pe parcursul interacțiunii verbale, locutorul-specialist alternează uneori forma sintagmatică cu o formă sudată care se comportă din punct de vedere morfosintactic ca un substantiv simplu, primind articolul hotărât (de masculin singular) la sfârșitul unității sonore. Nu rareori românizarea xenismului face ca sintagma nominală terminologică inițială să fie greu de recunoscut: {[bema'reu']} (< fr. (*le*) *bain-marie*), {[foa grau]}, {[crem an'gleu]}, {[crim ci'zu']} etc.

⁸ Probleme ale lexicului culinar românesc au fost abordate recent, printre alții, de Neț (1994; 2014) ș.a.

3.2. Reunind într-un tabel general datele prezentate pentru fiecare dintre tipurile de emisiuni analizate în cele două părți ale acestui articol, obținem rezultatele următoare:

Nivelul de pregătire profesională (în domeniul culinar) a interlocutorilor; – caracterul emisiunii/rubricii	Frecvența absolută medie a xenismelor: 1 ocurență la x minute			% din totalul xenismelor excerptate		
	fr.	it.	engl.	fr.	it.	engl.
1. Prezentator diletant – interlocutor neavizat: <i>Rețeta lui Dinescu</i> ; – caracter cu precădere informativ;	1 la 5,6'	1 la 14,04'	1 la 30,6'	63,15%	25,26%	11,57%
2. Prezentator <i>chef</i> – interlocutor neavizat: <i>Rețeta lui Vlăduț</i> ; – caracter cu precădere informativ;	1 la 1,14'	1 la 2,49'	1 la 4,59'	57,9%	26,69%	14,47%
3. Prezentator <i>chef</i> – interlocutor <i>chef</i> : <i>Cuisine</i> ; – caracter cu precădere informativ;	1 la 1,8'	1 la 2,15'	1 la 5,12'	45,4%	38,3%	16,16%
4. Prezentator diletant – interlocutor <i>chef</i> : <i>Pohța ce-am pohtit</i> ; – caracter cu precădere informativ;	1 la 1,5'	1 la 5,4'	1 la 2,83'	54,86%	15,27%	29,16%
5. Prezentator <i>chef</i> – interlocutori avizați neprofesioniști: <i>Academia lui Horia</i> ; – caracter informativ și funcție de divertisment;	1 la 5,95'	1 la 7,9'	1 la 17,26'	47,5%	47,5%	16,38%
6. Prezentator <i>chef</i> – interlocutor <i>chef</i> : <i>Iadul bucătarilor</i> ; – caracter cu precădere de divertisment.	1 la 6,2'	1 la 11,8'	1 la 7,78'	42,5%	22,34%	34%

Se impun următoarele observații recapitulative:

– În toate tipurile de emisiuni analizate în cele două părți ale acestui articol, xenismele cel mai frecvent folosite sunt de origine franceză.

– Pe locul al doilea se află italianismele, iar pe locul al treilea anglicismele, cu două excepții care sunt semnalate în tabel la punctele 4. și 6. În aceste două emisiuni, procentul anglicismelor, mai ridicat decât în tot restul corpusului, ar trebui, desigur, să fie pus în legătură și cu vârsta tânără a profesioniștilor-protagoniști, pentru că aceștia sunt mult mai influențați, în general, de limba engleză decât de limba franceză.

– În ceea ce privește franțuzismele, acestea sunt utilizate la mai puțin de 2 minute (v. 1 la 1,14', 1 la 1,8', 1 la 1,5') în emisiunile/rubricile culinare cu caracter preponderent informativ, în care protagonistul principal este un profesionist din domeniu (v., în tabel, la punctele 2., 3., 4.). Caracterul pronunțat ludic și de divertisment al emisiunii sau diletantismul culinar al prezentatorului pot determina o frecvență mai scăzută de utilizare a neonomimelor franceze (v., în tabel, folosirea unui franțuzism la mai mult de 5 minute de emisiune, la punctele 1., 5. și 6.).

– În privința utilizării în general a xenismelor la care ne-am referit, mai putem preciza că, în emisiunile ai căror locutori principali sunt profesioniști și

caracterul emisiunilor este cu precădere informativ (v. punctele 2., 3. și 4. din tabel), folosirea străinismelor este mult mai frecventă: un neologism de origine străină apare la mai puțin de 5 minute de interacțiune.

3.3. Analiza corpusului oral a întărit, așadar, o constatare anterioară făcută pe baza excerptării unui corpus scris, reprezentat de cărți de bucate redactate/traduse în limba română: xenismele culinare sunt numeroase în comunicarea specialiștilor, chiar dacă frecvența de utilizare a acestora poate fi influențată de anumiți factori extralingvistici. Ca membri ai unui grup ocupațional bine definit, specialiștii din acest domeniu culinar manifestă (în discursul oral și în cel scris) o tendință de internaționalizare, modernizare și sincronizare cu limbajul culinar european a lexicului de specialitate românesc actual.

DICȚIONARE

- DEX 2012 = *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediție revăzută și adăugită, București, Univers Enciclopedic Gold, 2012.
 Oxford-Hachette = *The Oxford-Hachette French Dictionary*. Second edition, ed. Marie-Hélène Corréard, Oxford/New-York/Toronto, Oxford University Press, 1997.
 PRe = *Le Petit Robert de la langue française*, 2012, variantă electronică.

BIBLIOGRAFIE

- Adam, Jean-Michel (2001), „Entre conseil et consigne : Les genres de l'incitation à l'action”, în *Pratiques*, nr. 111/112, p. 7–38.
 Cabré, Maria Teresa (1998), *La terminologie. Théorie, méthode et applications*, Ottawa-Paris, Les Presses de l'Université d'Ottawa-Armand Colin.
 Ciolac, Antonia (2013), „Cuvinte de origine franceză în lexicul gastronomic românesc actual: o perspectivă sincronică”, în Daniela Răuțu, Adrian Rezeanu, Dana-Mihaela Zamfir (editori), *Cuvinte potrivite. Omagiu doamnei Maria Marin la aniversare*, București, Editura Academiei Române, p. 120–133.
 Ciolac, Antonia (2015a), „Elemente lexicale italiene în cărțile de bucate românești. O abordare sociolingvistică”, în *Limba română*, LXIV, nr. 1, p. 45–66.
 Ciolac, Antonia (2015b), „Din nou despre elemente lexicale franceze în cărți de bucate românești (I)”, în *Limba română*, LXIV, nr. 3, p. 381–388.
 Ciolac, Antonia (2015c), „Din nou despre elemente lexicale franceze în cărți de bucate românești (II)”, în *Limba română*, LXIV, nr. 4 (sub tipar).
 Ciolac, Antonia (2016a), „Străinisme” lexicale culinare în emisiuni teledifuzate românești (I)”, în *Limba română*, LXV, nr. 1 (sub tipar).
 Murăruș, Oana Chelaru (2008), „Mâncăm cu stil: denumiri metaforice în limbajul culinar românesc”, în Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Limba română. Dinamica limbii, dinamica interpretării. Actele celui de al 7-lea Colocviu al Catedrei de limba română*, București, Editura Universității din București, p. 115–125.
 Neț, Mariana (1994), „Pentru o pragmatică a discursului gastronomic”, în *Studii și cercetări lingvistice*, nr. 1–2, p. 63–67.
 Neț, Mariana (2014), „Substantive formate cu sufixul verbal *-tură* în vocabularul culinar românesc”, în Marius Sala, Lucia Wald, Gheorghe Chivu (coord.), *Ion Coteanu. In memoriam*, București, Editura Universității București, p. 313–325.

Picht, Heribert, DRASKAU, Jennifer (1985), *Terminology: An Introduction*, Guildford, University of Surrey, Department of Linguistic and International Studies.

Rondeau, Guy (1983), *Introduction à la terminologie*, 2e édition, Chicoutimi, Gaëtan Morin.

DES XÉNISMES LEXICAUX CULINAIRES
DANS DES ÉMISSIONS ROUMAINES TÉLÉDIFFUSÉES

(Résumé)

Dans les deux parties de cet article, nous avons relevé les formes, les sens, le fonctionnement sociopragmatique et les fréquences des xénismes provenant du français, de l'italien et de l'anglais dans un corpus oral roumain contenant du lexique spécialisé culinaire. Nous avons tenu compte de plusieurs paramètres extralinguistiques : la compétence professionnelle des interlocuteurs, les rapports entre ces derniers, le caractère et le but de l'émission. Nous avons obtenu six catégories d'émissions. Les xénismes les plus fréquents sont empruntés d'abord au français, ensuite à l'italien et à l'anglais et ils apparaissent surtout dans le discours des *chefs* roumains : ces derniers adaptent le lexique roumain au langage culinaire international (malgré quelques hésitations).

Cuvinte-cheie: neologisme, xénisme, langage culinaire, interaction orale médiatisée, rapports entre interlocuteurs.

Mots-clés: néologisme, xénisme, langage culinaire, interaction orale médiatisée, rapports entre interlocuteurs.

*Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”
al Academiei Române, București, Calea 13 Septembrie nr. 13
antonia_ferihan@yahoo.com*